

UCHWAŁA NR 1/2006
RADY SOŁECTWA GRABOWIEC
z dnia 17 lutego 2006 roku
w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Wsi Grabowiec.

Na podstawie § 12 załącznik nr 4 do Uchwały Nr XVIII/89/05 Rady Gminy Dubicze Cerkiewne z dnia 1 marca 2005r w sprawie statutów sołectw gminy Dubicze Cerkiewne (Dz.Urz. Woj.Podl. Nr 68, poz. 913) uchwała się co następuje:

§ 1

Przyjąć Plan Rozwoju Wsi Grabowiec na lata 2006-2013 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodniczący Rady Sołeckiej

Irena Szymaniuk

Załącznik nr 1

Do Uchwały Nr XXV/136/06
Rady Gminy Dubicze Cerkiewne
z dnia 1.03.2006

PLAN ROZWOJU WIEŚ GRABOWIEC

**GMINA DUBICZE CERKIEWNE
POWIAT HAJNOWSKI
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE**

Luty 2006

Zatwierdzony na zebraniu wiejskim w dniu 17.02.2006 r.

Założenia Planu Rozwoju Wsi

Plan Rozwoju Wsi obejmuje wykaz priorytetów i celów rozwoju sołectwa Grabowiec na lata 2006 - 2013 zgodnie z dokonaną przez społeczność lokalną analizą zasobów i ustaloną hierarchią potrzeb.

Podstawowym celem przygotowania *Planu* w oparciu o konsultacje społeczne jest pobudzenie aktywności lokalnych środowisk i stymulowanie współpracy mieszkańców na rzecz rozwoju oraz promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną, kulturową i przyrodniczą. Na podstawie konsultacji społecznych, w trakcie rozmów i podczas zebrania mieszkańców określono wszystkie ważne obszary problemowe oraz preferencje rozwojowe wynikające z istniejących uwarunkowań.

Zasięg terytorialny *Planu* wyznaczają granice administracyjne sołectwa. *Plan* obejmuje cele i priorytety, których realizacja sięga końca II etapu programowania funduszy europejskich, tj. do końca 2013 roku. *Plan* przewiduje okresową ocenę i aktualizację wskazanych priorytetów i zadań do realizacji w ramach konsultacji społecznych.

Plan Rozwoju Wsi wskazuje zadanie inwestycyjne przewidziane do realizacji w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 - 2006 przyjętego przez Radę Ministrów 8 września 2004 roku. w ramach Priorytetu 2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, Działanie 2.3. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego. Wskazane w *Planie Rozwoju Wsi* inwestycje stanowią podstawę do konstruowania montażu finansowego i przygotowania aplikacji o wsparcie finansowe ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Dokument *Plan Rozwoju Wsi* został przygotowany zgodnie z wytycznymi Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 - 2006 i przyjęty uchwałą zebrania mieszkańców wsi Grabowiec w dniu 17 lutego 2006 roku.

Dokument jest spójny z Strategią Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy i Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dubicze Cerkiewne. Realizacja wskazanych przedsięwzięć inwestycyjnych uzależniona jest od odpowiedniego montażu finansowego środków pochodzących z różnych źródeł.

Program Rozwoju Wsi Grabowiec został opracowany przy udziale mieszkańców wsi w oparciu o konsultacje społeczne.

W opracowaniu programu brali udział:

- Szymaniuk Irena – sołtys wsi, przewodnicząca Rady Sołeckiej
- Bartoszek Andrzej – członek Rady Sołeckiej
- Bartoszek Mikołaj - członek Rady Sołeckiej
- Pietruczuk Włodzimierz – członek Rady Sołeckiej
- Trofimiuk Jan – członek Rady Sołeckiej
- Szymaniuk Piotr – radny, mieszkaniec wsi
- Szymaniuk Grzegorz – radny, mieszkaniec wsi
- Pietruczuk Włodzimierz – mieszkaniec wsi
- Jakimiuk Marek – mieszkaniec wsi

Opracowanie programu oraz jego realizacja w najbliższych latach ma na celu:

- zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich zaangażowania w sprawy rozwoju wsi
- zagospodarowanie i upiększenie terenu wsi
- poprawę warunków życia mieszkańców
- stworzenie warunków do zatrzymania młodzieży na wsi,
- stworzenie szansy uzyskania środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej

Wstęp

CHAREKTERYSTYKA GMINY DUBICZE CERKIEWNE

Gmina Dubicze Cerkiewne leży w powiecie hajnowskim w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej w obszarze chronionego krajobrazu o wysokich walorach turystycznych i krajobrazowych obejmującym tereny ekologicznie czyste, jest członkiem Stowarzyszenia Gmin Puszczy Białowieskiej.

Pod względem podziału administracyjnego leży w województwie podlaskim w południowo – wschodniej jego części i graniczy z gminami: od północy, północnego – wschodu i wschodu z gminą Hajnówka, od południa i południowego – zachodu z gminą Kleszczele, od zachodu z gminą Orla (powiat bielski), od północnego – zachodu z gminą Czyże, natomiast południowo – wschodnia granica gminy stanowi granicę państwa na odcinku ok.8 km.

Miejscowość Dubicze Cerkiewne jest siedzibą Urzędu Gminy. Gmina liczy 2034 mieszkańców (dane z 31 grudnia 2005r.).

Obszar jej wynosi 151,2 km². Sieć osadnicza gminy liczy 29 miejscowości wiejskich wchodzących w skład 17 sołectw.

Zasadniczą część powierzchni gminy Dubicze Cerkiewne zajmują lasy i tereny zadrzewione (51%). Użytki rolne stanowią około 43% powierzchni ogólnej gminy, z czego grunty orne zajmują 25,45% powierzchni, sady – 0,09%, a łąki i pastwiska – 17,27%.

Warunki komunikacyjne na terenie gminy są dość dobre. Przez teren gminy nie przebiega żadna droga krajowa, przebiega natomiast droga wojewódzka nr 685 relacji Hajnówka – Kleszczele o długości 14,8 km o nawierzchni twardej, bitumicznej.

Obszar gminy obejmuje 67,6 km dróg powiatowych, z czego prawie 96% to drogi utwardzone. Długość dróg gminnych wynosi 39,7 km, z czego zaledwie 6,5% to drogi o powierzchni utwardzonej.

Tereniem gminy przebiega również linia kolejowa relacji Siedlce – Czeremcha – Hajnówka – Siemianówka – granica państwa.

Długość linii kolejowej wynosi około 9,65 km. Gęstość sieci kolejowej kształtuje się na poziomie około 6,4 km/100 km². Obsługa podróżnych odbywa się na stacji Witowo.

W gminie Dubicze Cerkiewne głównym źródłem zasilania w energię elektryczną jest stacja transformatorowo – rozdzielcza w Hajnówce.

Odbiorcy energii elektrycznej są obsługiwani przez układ linii napowietrznych lub kablowych.

Na terenie gminy nie ma zaopatrzenia w gaz w układzie sieciowym. Mieszkańcy korzystają z gazu propan-butan w butlach, najczęściej używanych do kuchenek gazowych. Przewiduje się gazyfikację gminy na lata 2006-2010 (wg. Studium programowego możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego wykonanego przez „Gazoprojekt Wrocław”).

Siecią telefoniczną objętych jest blisko 575 domostw. Gminny system telekomunikacji włączono w wojewódzki system linii kablowych światłowodowych, relacji Milejczyce-Czeremcha Osada- Kleszczele-Dubicze Cerkiewne.

Obszar gminy objęty jest systemem telefonii komórkowej obsługiwanej przez operatorów sieci ERA GSM .

Gmina Dubicze Cerkiewne jest gminą typowo rolniczą. Liczba podmiotów gospodarczych podejmujących działalność w ciągu roku systematycznie spada. Na terenie gminy przeważają podmioty gospodarcze prowadzące działalność handlową , usługową, produkcyjną.

Największe firmy w gminie to:

- Dworek Polski sp.j. z siedzibą Zalesie Górne – zajmuje się stylowym budownictwem drewnianym,
- PPHU „STOL-JANO” – Dubicze Cerkiewne – stolarstwo,
- Bar „Zajazd u Jana” – Dubicze Cerkiewne, gastronomia
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Starym Korninie – tucz trzody chlewnej

Siedzibą gminy jest miejscowość Dubicze Cerkiewne. Pełni ona funkcję ośrodka obsługi lokalnej w zakresie: ochrony zdrowia, kultury, oraz obsługi administracyjnej.

Na jej terenie funkcjonują obiekty usługowe z zakresu usług podstawowych: biblioteka, agencje pocztowe, ośrodek zdrowia, boisko sportowe, zespół szkół (wszystkie zlokalizowane w Dubiczach Cerkiewnych).

Koordynatorem działalności kulturowej w gminie jest Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji.

Działalność upowszechniającą czytelnictwo prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna.

Na terenie Gminy istnieje 1 placówka opieki zdrowotnej– lekarz pierwszego kontaktu oraz poradnia stomatologiczna.

Z zakresu administracji istnieją we wsi Dubicze Cerkiewne następujące obiekty:

- Urząd Gminy;
- Urząd pocztowy.
- Bank Spółdzielczy;
- Remiza Strażacka;
- Placówka Straży Granicznej

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne przeważają lasy i tereny zadrzewione, oraz użytki rolne, w związku z tym znaczna część mieszkańców zatrudniona jest w rolnictwie i leśnictwie.

Środowisko naturalne gminy Dubicze Cerkiewne stanowi atrakcję dla gości z kraju i zagranicy. Bogactwo przyrody tego obszaru niepowtarzalnie komponuje się z pięknem tutejszych krajobrazów.

Walory środowiskowe i turystyczne gminy zachęcają do wypoczynku, z dala od hałaśliwych i zatłoczonych miejskich aglomeracji.

Stanowią także doskonałą ofertę dla inwestorów zainteresowanych lokowaniem kapitału, głównie w sferze infrastruktury usługowej na rzecz turystyki i wypoczynku.

Położenie gminy w regionie „Zielonych Płuc Polski” oraz dostępność komunikacyjna terenów o dużej wartości przyrodniczej z okazami roślin i zwierząt nie występującymi w innych obszarach stawiają gminę Dubicze Cerkiewne w czołówce gmin regionu mogących służyć jako zaplecze i baza noclegowa dla turystyki krótkopobytowej. Atrakcją turystyczną gminy jest swoista kultura ukształtowana współistnieniem różnych tradycji, mozaiką religii oraz oryginalna, drewniana architektura. Kultywowanie obyczajów i religii objawia się w licznych odpustach, uroczystościach obrzędowych, obchodach świąt sięgających daleko w historię. Ciekawa i bogata jest tradycja rękodzieła ludowego, a wyroby rękodzielnicze możemy zobaczyć i kupić prawie w każdej wsi.

Walory turystyczne

Walory przyrodnicze

- obszary Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska” obejmujące większą część gminy,
- rezerwat „Czechy Orlańskie” , którego celem jest zachowanie naturalnego charakteru fragmentu borów sosnowo-świerkowych, oraz rezerwat „Starzyna” – cel – zachowanie w naturalnym stanie fragmentu Puszczy Białowieskiej,
- użytki ekologiczne obejmujące 15 wydzielonych obszarów stanowiących ekosystemy bagienne,

- pomniki przyrody (13 pojedynczych okazałych drzew, 1 głąz narzutowy, 2 zlepiénce).

Walory kulturowe

- zabytkowe układy przestrzenne wsi oraz liczne zabytkowe obiekty drewnianego budownictwa wiejskiego,
- zespół dworski w Jodłówce z 1901 r. wraz z parkiem krajobrazowym z pozostałościami dawnych kompozycji,
- drewniany wiatrak holenderski w Koryciskach z 1948 r., bez skrzydeł z zachowanymi urządzeniami mechanicznymi,
- wiatrak-koźlak w Grabowcu z 1941 r. brak śmigieł, wewnątrz dobrze zachowane urządzenia mechaniczne do przemiału zboża.
- cerkiew p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego we wsi Werstok. Najstarsza cerkiew w gminie zbudowana w 1768 r.,
- cerkiew p.w. Św. Anny w Starym Korninie z 1773 r., przebudowana w XIX w.,
- cerkiew p.w. Św. Michała w Starym Korninie zbudowana przed 1893r.,
- cerkiew p.w. Opieki Matki Boskiej w Dubiczach Cerkiewnych z 1946 r. z przycerkiewnym cmentarzem gdzie zachowały się nieliczne kamienne krzyże z ciekawymi inskrypcjami z połowy XIX w.,
- liczne krzyże wotywnie z początku XX w.
- Izba Kultury Ludowej w Dubiczach Cerkiewnych.

Miejsca kultu religijnego

- Kapliczka (wybudowana w latach 70 w kształcie werandy nakrytej czterospadowym dachem z małą kopułką zwieńczoną krzyżem prawosławnym) nad źródłem (studnia) z cudowną wodą w Starym Korninie oraz cerkiew z otoczoną kultem ikoną Św. Anny – najważniejsze uroczystości odbywają się w dniu 7 sierpnia.

Imprezy folklorystyczne

- festyn „Na Iwana na Kupała” (lipiec),
- Festyn Kultury Białoruskiej (sierpień)

Infrastruktura turystyczna

Baza noclegowa

- Ośrodek Wypoczynkowy "Bachmaty" z bazą noclegową dla 32 osób w 4 domkach wolnostojących (pokoje 2,3,4 osobowe) nad zalewem o powierzchni 5,6 ha na rzece Orłanka. W okresie letnim funkcjonuje tu wypożyczalnia sprzętu pływackiego (rowery wodne, kajaki, żaglówki). Do dyspozycji są wyznaczone dwa kąpieliska dla dzieci i dorosłych. Jest prawdziwym rajem dla miłośników kontaktu z naturą. W sezonie letnim możliwe jest uprawianie wędkarstwa, zbiornik wodny rokrocznie jest zarybiany szlachetnymi gatunkami ryb.
- sezonowe schronisko młodzieżowe przy Zespole Szkół w Dubiczach Cerkiewnych (25 miejsc),
- kwatery agroturystyczne:

1. "Agroturystyka pod wiatrakiem " - Domki u Rybaków - Dubicze Cerkiewne – 10 miejsc noclegowych.
2. Pensjonat 'Koral' – Dubicze Cerkiewne – 10 miejsc noclegowych.
3. W. Szimoniuk – Grabowiec – 12 miejsc noclegowych.
4. M. Niczyporuk – Witowo – 7 miejsc noclegowych.
5. O. Skoworodko – Dubicze Cerkiewne – 9 miejsc noclegowych.
6. L. Fiedoruk – Jagodniki – 6 miejsc noclegowych.
7. N. Leoniak – Dubicze Cerkiewne – 10 miejsc noclegowych.
8. K. Brysiuk – Wojnówka – 4 miejsca noclegowe.
9. J. Nesteruk – Dubicze Cerkiewne – 6 miejsc noclegowych.
10. J. Czmiel – Jelonka – 6 miejsc noclegowych.
11. M. Korch – Kraśkowszczyzna - 5 miejsc noclegowych.

Gospodarze utrzymują budynki w stylu regionalnym i zabezpieczają turystom wszystko co możliwe dla odpoczynku na łonie natury z możliwością korzystania w gospodarstwie ze wszystkich możliwych zajęć i potraw ludowych.

Oferują przejażdżki furą, wycieczki rowerowe, spacery po terenach leśnych przyległych do Puszczy Białowieskiej, miejsce na ognisko. Istnieje też możliwość zaopatrzenia na miejscu w warzywa, owoce, jajka, mleko itp.

Gastronomia

- „Zajazd u Jana” w Dubiczach Cerkiewnych,
- domowa kuchnia w pensjonacie „Koral” jak też w innych kwaterach agroturystycznych.

Szlaki turystyczne i ścieżki przyrodnicze

1. szlak rowerowy (zielony, 41 km) na odcinku Dubicze Cerkiewne – Werstok – Topiło - Białowieża.
2. szlak rowerowy (czerwony 85 km) na odcinkach: Zbucz - Stary Kornin - Dubicze Cerkiewne – Grabowiec - Kleszczele.
3. ścieżka przyrodniczo-leśna na Obszarze Natura 2000 w rezerwacie „Czechy Orlańskie” (2 km), wyznaczona przez nadleśnictwo Bielsk Podlaski.
4. szlak samochodowy (ok. 90 km, jeszcze nie oznakowany w terenie) na trasie z Hajnówki przez Nowe Berezowo - Stary Kornin - Dubicze Cerkiewne - Jelonka – Kleszczele – Dobrowoda - Opaka Duża - Jodłówka – Starzyna - Wojnówka-Werstok – Wiluki - Długi Bród – Topiło – Łozice – Orzeszkowo – Hajnówka.

Gmina Dubicze Cerkiewne leży w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej w powiecie hajnowskim. Znaczną część obszaru gminy stanowią równiny i lasy.

Teren gminy Dubicze Cerkiewne położony jest w obrębie mezoregionu Równiny Bielskiej, leżącej w makroregionie Niziny Północnopodlaskiej. Cechą charakterystyczną tego obszaru jest płaskie ukształtowanie powierzchni z nielicznymi płytkimi obniżeniami oraz grupami łagodnych wzniesień.

W obrębie gminy można wyróżnić dwa obszary:

1. piaszczystą równinę sandrową Puszczy Białowieskiej, zajmującą południowo – wschodnią i północno – wschodnią część gminy,
2. równinę gliniastą, znajdującą się na północny i południowy – zachód od miejscowości Dubicze Cerkiewne.

Średnia roczna temperatura w tym obszarze klimatycznym to ok. 6,7 – 6,9°C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń z temperaturą -4,4°C, natomiast najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą ok. 17,6-17,8°C.

Teren gminy Dubicze Cerkiewne cechuje się występowaniem gleb, które zaliczane są do glin, piasków gliniastych oraz piasków słabogliniastych całkowitych i podścielonych piaskiem luźnym oraz piasków luźnych całkowitych. Zgodnie z typologią gleb, gleby gminy zaliczane są do gleb piaskowych i są to np. gleby bielcowe, rdzawe, brunatne kwaśne.

Gleby lepsze skupiają się w zachodniej i północno-zachodniej części gminy. Zaliczają się do nich gleby pseudobielcowe, brunatne właściwe, gleby brunatne wylugowanie i kwaśne oraz czarne ziemie.

Na obszarze gminy dominują bardzo słabe gleby VI i V klasy bonitacyjnej, zajmując łącznie ponad 66% powierzchni gruntów ornych. W przypadku użytków zielonych, ponad 54% powierzchni użytków stanowią gleby V klasy bonitacyjnej.

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne bardzo dużą powierzchnię, bo ponad 30% użytków rolnych, zajmują gleby marginalne.

Gmina Dubicze Cerkiewne pod względem hydrograficznym należy do zlewni dwóch rzek Narwi i Bugu.

Sieć rzek na obszarze gminy tworzona jest przez rzekę Orlankę znajdującą się w zlewni rzeki Narwi, oraz przez jej główny dopływ rzekę Orla. Są to rzeki odprowadzające wody z większej części obszaru gminy do Narwi.

Podstawowy układ sieci rzecznej w zlewni rzeki Bug tworzą rzeki Perebel i Policzna, będące dopływami rzeki Leśna Prawa, która jest prawobrzeżnym dopływem Bugu.

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne wody podziemne występują głównie w piaszczysto – żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz węglanowych utworach kredowych.

Gmina Dubicze Cerkiewne zlokalizowana jest w obrębie występowania wodonośnych utworów kredowych znajdujących się na głębokości 100 – 150 m.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze na obszarze gminy są wody podziemne, pochodzące z utworów czwartorzędowych.

Ujęcia wód podziemnych na terenie gminy Dubicze Cerkiewne:

- Dubicze Cerkiewne – dwie studnie o głębokości ok. 59 m i wydajności ok. 66 m³/godz. przy depresji 26 i 20 m.
- Stary Kornin – dwie studnie głębinowe, pierwsza o głębokości 64 m i wydajności 104 m³/godz., druga studnia o głębokości 64 m i wydajności 91 m³/godz. Łączna wydajność obu studni wynosi 175 m³/godz. przy depresji 8,2 m.

Grunty pod lasami i zadrzewieniami zajmują powierzchnię 7680 ha. Lesistość gminy wynosi 51% i jest zdecydowanie wyższa od średniej województwa podlaskiego (29,6%).

Dominuje tu bór mieszany świeży, las mieszany i las świeży, przy głównym udziale boru świeżego, lasu wilgotnego i olsu. W siedliskach boru mieszanego świeżego przeważają drzewostany sosnowo – świerkowe z domieszką dębu i brzozy. Siedliska olsu charakteryzują się występowaniem w drzewostanie głównie jesionu, olszy, oraz świerku, brzozy i osiki.

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne występowanie złóż surowców mineralnych związane jest z położeniem gminy oraz z utworami czwartorzędowymi pokrywającymi powierzchnię gminy.

W obrębie gminy występują złoża kruszywa naturalnego w miejscowości Czechy Orlańskie.

Do obszarów objętych ochroną prawną na terenie gminy Dubicze Cerkiewne zaliczamy:

- Rezerваты przyrody;
- Obszary chronionego krajobrazu;
- Pomniki przyrody;
- Użytki ekologiczne;

Rezerваты przyrody na terenie gminy:

1. Starzyna – fragment rezerwatu leśno ornitologicznego położonego w obrębie Nadleśnictwa Hajnówka o powierzchni 370,08 ha. Celem ochrony jest zachowanie w niezmiennym stanie naturalnych walorów fragmentu Puszczy Białowieskiej z bogatą florą oraz dobrze wykształconymi zespołami leśnymi.

2. Czechy Orłańskie – rezerwat leśny położony na obszarze Nadleśnictwa Bielsk, obejmuje powierzchnię 77,95ha. Podstawowym celem ochrony jest zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych, które stanowią pozostałość po Puszczy Bielskiej.

3. Rezerwat Jelonka – utworzony w 1989 r. o powierzchni 227 ha, położony na terenie Nadleśnictwa Bielsk Podlaski, w gminie Kleszczele (przy granicy gminy Dubicze Cerkiewne).

Do obszarów chronionego krajobrazu na terenie gminy Dubicze Cerkiewne należy obszar chronionego krajobrazu Puszczy Białowieskiej.

Ochrona przyrody ma na celu zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie i przywracanie do stanu naturalnego wszystkich zasobów przyrody (drzewostanów i siedlisk leśnych), zapewnienie ciągłości istnienia wszystkich gatunków roślin i zwierząt w ich naturalnych siedliskach, zachowanie dziedzictwa geologicznego.

Obszar Puszczy Białowieskiej jest zaliczany do ostoi naturalnych puszczy nizinnych w Europie.

Na obszarze gminy za pomniki przyrody uznano 13 pojedynczych drzew oraz 1 głąz narzutowy i 2 zlepieńce.

Obszar gminy Dubicze Cerkiewne cechuje się czystym powietrzem atmosferycznym.

W gminie Dubicze Cerkiewne nie występują praktycznie żadne większe źródła emitujące zanieczyszczenia do powietrza. Głównym źródłem emitującym zanieczyszczenia do powietrza na terenie gminy są kotłownie lokalne i paleniska indywidualne, w mniejszym stopniu również środki transportu.

Infrastruktura techniczna gminy

Ujęcia, wodociągi i stacje uzdatniania wody

W gminie funkcjonują dwa ujęcia wody podziemnej w Dubiczach Cerkiewnych i Starym Korninie.

Źródłem poboru wody w Dubiczach Cerkiewnych jest ujęcie wody podziemnej z utworów czwartorzędowych. Woda ujmowana jest z dwóch studni wierconych SW 1 i SW 2. Woda ujmowana jest z drugiej warstwy wodonośnej.

Źródłem poboru wody w Starym Korninie jest ujęcie wody z utworów czwartorzędowych. Woda ujmowana jest z dwóch studni wierconych SW 1 i SW 2, z drugiej warstwy wodonośnej.

Gmina Dubicze Cerkiewne jest zwodociągowana w 99%, natomiast długość sieci kanalizacyjnej obejmuje zaledwie 6% obsługiwanych mieszkańców.

Oczyszczalnia ścieków

Na terenie gminy w miejscowości Dubicze Cerkiewne funkcjonuje biologiczna oczyszczalnia ścieków wybudowana w październiku 2002r. Wyposażona jest w punkt zlewny ścieków dowożonych, pompownię ścieków surowych ze zbiornikiem retencyjnym, oczyszczalnię biologiczną systemu BIOGEST, kanały grawitacyjne ścieków surowych i oczyszczonych. W roku 2004 oczyszczono 2200 m³ ścieków

Gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów

Odpady komunalne, na terenie gminy Dubicze Cerkiewne, deponowane są na gminnym składowisku odpadów w Dubiczach Cerkiewnych. Planowany termin zamknięcia składowiska to 2009 rok. Składowisko zajmuje powierzchnię 0,78 ha. Pojemność całkowita składowiska wynosi 2300 m³, z czego w chwili obecnej 30% jest wykorzystywane.

CHARAKTERYSTYKA WSI

Grabowiec – długa ulicówka 143 zagrody, 325 mieszkańców. Położona w odległości 2 km na pół-zach. od Dubicz Cerkiewnych, równoległe do drogi wojewódzkiej Hajnówka – Kleszczele. Grabowiec jest nazwą topograficzną od lasu grabowego. Dawna nazwa wsi brzmi: Obychodnik, oznaczała zapewne ujazd, ostęp itp. leżący w okolicy rzek lub dróg, czy też zakrętach jednej wijącej się rzeki Orłanka. Jest to dawna wieś chłopów królewskich w starostwie kleszczelowskim. Założona zapewne w XVI w. Około 1560 r. została osadzona na 60 włókach. Wieś zamieszkiwali osadnicy z Ukrainy – na dzisiaj dominuje tu wyznanie prawosławne i gwara północno-ukraińska. Miejscowość ta została bardzo zniszczona w czasie najazdu szwedzkiego, następnie ponownie zasiedlona. Od XVII w. obciążona pańszczyzną na folwarku Czechy. W 1790 r. było 68 domów. Na skutek ewakuacji część ludności przez kilka lat przebywała w Rosji. Jest to największa wieś na terenie gminy Dubicze Cerkiewne. W związku z tym gwarowo nazywana jest “chiny” a mieszkańcy Grabowca nazywani są “chińczykami”.

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI WSI GRABOWIEC

Co ją wyróżnia?

- dogodne położenie, położona w odległości. 2 km na południowy - zachód od Dubicz Cerkiewnych. Wieś leży równoległe do szosy Hajnówka – Kleszczele.
- wielkość wsi - 325 mieszkańców,
- prawdziwy raj dla miłośników kontaktu z nieskażoną przyrodą
- prężnie działająca Ochotnicza Straż Pożarna
- świątelnica wiejska
- leśniczówka nadleśnictwa – Nadleśnictwo Bielsk Podlaski
- Koło Gospodyń Wiejskich
- dwie kwatery agroturystyczne (około 20 miejsc noclegowych)
- EFIN –spółka z.o.o. budowa domów w technologii kanadyjskiej
- zlewnia mleka
- funkcje usługowe: sklep, 2 punkty sprzedaży gazu, punkt skupu runa leśnego
- walory przyrodnicze i krajobrazowe, czyste środowisko, brak zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska. Część obszaru miejscowości około 5 km² leży w strefie krajobrazu chronionego.
- przez wieś przebiega szlak rowerowy
- możliwość zaopatrzenia się w zdrową żywność u miejscowych rolników
- miejscowa ludność wytwarza artykuły rękodzieła ludowego na bazie materiałów naturalnych i runa leśnego; gałęzi brzozy, wikliny nie koronowej, słomy

- tu mieszka: większa część chóru parafialnego; 1/3 zespołu “Strumok” działającego przy Gminnym Ośrodku Kultury i Rekreacji; psalmista chóru parafialnego; starosta rady parafialnej

- stąd pochodzi Bazylia Pietruczuk twórca, który zapisał się złotymi góskami w anałach miejscowej literatury, debiutował na łamach Niwy w 1975r. Jego utwory to głównie opowiadania pisanie głównie w języku białoruskim. Najbardziej znana jest powieść „Poznia” przetłumaczona ja język polski przez Jerzego Plutowicza i wydana pod tytułem „Ściernisko”, w której to autor przedstawia swoje życie.

- na terenie wsi znajdują się zabytkowe obiekty takie jak: dwa wiatraki typu “koźlak” (wpisane do rejestru zabytków), 2 pomniki przyrody, duża ilość krzyży wotywnych, zabudowa drewniana

Jakie pełni funkcje?

- Wieś Grabowiec jest miejscem zamieszkania 16% ogółu mieszkańców gminy
- w obrębie Grabowca znajduje się około 111 gospodarstw rolnych
- pełni funkcje rolnicze

Kim są mieszkańcy?

- wieś Grabowiec liczy 325 mieszkańców,
- właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych
- nauczyciele i rodziny nauczycielskie
- pracownicy zakładów pracy na terenie gminy i poza nią
- emeryci, renciści i bezrobotni,
- kilka rodzin zajmuje się usługami
- kilka rodzin to tzw. przyjezdni z dużych aglomeracji

Co daje utrzymanie?

- praca we własnym indywidualnym gospodarstwie rolnym, (sołectwo Grabowiec to 111 indywidualnych gospodarstw rolnych)
- praca zarobkowa na terenie miejscowości, na terenie gminy i poza terenem gminy,
- świadczenia socjalne typu: renty, emerytury, zasiłki dla bezrobotnych,
- praca na własny rachunek w usługach lub handlu.

Jak zorganizowani są mieszkańcy?

- Ochotnicza Straż Pożarna
- Koło Gospodyń Wiejskich
- Rada Sołecka

W jaki sposób rozwiązują problemy?

- Zwracanie się do instytucji i organizacji działających we wsi, do radnego, do sołtysa, do gminy.
- organizowanie zebrań wiejskich

Jak wygląda nasza wieś?

- wieś położona jest wzdłuż drogi wojewódzkiej Hajnówka - Kleszczele,
- zabudowa dość zwarta, im dalej od centrum, tym zabudowania coraz bardziej rozproszone.
- Brak ciągów pieszych
- oświetlenie występuje w całej wsi (wymaga modernizacji)
- świetlica wymagająca remontu i uzupełnienia wyposażenia
- drogi wymagają modernizacji nawierzchni

Jakie obyczaje i tradycje są przez nas pielęgnowane?

- kultywowanie tradycji religijnych, wielokulturowość.
- indywidualne formy pielęgnacji różnorodnych tradycji i zwyczajów ludności białoruskiej i ukraińskiej.
- uroczystości parafialne.

Jak wyglądają mieszkania i obejścia?

- występuje zróżnicowanie starej i nowej zabudowy.
- zabudowa jednorodzinna, w większości stare budownictwo wraz z budynkami gospodarczymi.
- występuje zróżnicowanie o dbałość, estetykę oraz ład i porządek na posesjach, można zauważyć stały postęp w tym zakresie. Wygląd sporej grupy mieszkań i obejść zadbane.
- jest też sporo miejsc zaniedbanych (zdemastrowane budynki, teren wokół nich nieuporządkowany).
- wieś podłączona do wodociągu gminnego.
- brak systemu kanalizacji sanitarnej we wsi.
- brak gazyfikacji
- do 104 budynków podłączono telefony stacjonarne

Jaki jest stan otoczenia i środowiska?

- bliskość lasów oraz niewielki ruch kołowy sprzyja jakości i czystości powietrza.
- brak źródeł zanieczyszczeń powodujących degradację środowiska.
- wieś podłączona jest do gminnej sieci wodociągowej w 100%
- brak regulacji gospodarki ściekowej, brak oczyszczalni, brak kanalizacji burzowej. Wieś posiada szczątkową kanalizację – większość to szamba bezodpływowe, a ścieki wywożone są do oczyszczalni w Dubiczach Cerkiewnych.
- Wprowadzono kontenery do selektywnej zbiórki odpadów,

Jakie są powiązania komunikacyjne?

- dobrze rozwinięty kołowy transport publiczny.

Co proponujemy dzieciom i młodzieży?

- Zajęcia świetlicowe , gry i zabawy w świetlicy
- w okresie letnim młodzież korzysta nieodpłatnie z kąpielisk na wodach otwartych i terenów rekreacyjnych nad zalewem “Bachmaty” oddalonym o około 1 km od miejscowości.
- Wycieczki rowerowe po obrzeżach Puszczy Białowieskiej

ANAIZA ZASOBÓW WSI GRABOWIEC

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Walory krajobrazowe

Są o znaczeniu dużym:

- zróżnicowany krajobraz rolniczy, z dużym udziałem roślinności naturalnej, lasów
- część terenów sołectwa około 600 ha /40% powierzchni/ leży w strefie chronionego krajobrazu Puszczy Białowieskiej

Walory przyrodnicze

Są o znaczeniu dużym:

- kompleks leśny.

Wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)

Są o znaczeniu małym:

- ***Gleby***

Są o znaczeniu małym:

- Gleby klasy 4 i 5
- ***Kopaliny***

Są o znaczeniu małym:

- są wyznaczone miejsca do poboru na potrzeby własne żwiru, piasku , gliny itp.

ŚRODOWISKO KULTUROWE

Walory architektury wiejskiej, zabytki i osobliwości kulturowe

Są o znaczeniu dużym:

- Pierwotne rozplanowanie wsi w formie ulicówki
- W zabudowie wiejskiej wyróżniają się następujące obiekty:

-wiatrak koźlak z 1936 r

-wiatrak koźlak z 1926 r

-Grabowiec 27 - dom drewniany z częścią gospodarczą. Zbudowany w latach 20 XX, remontowany. Fundament z polnych kamieni związanych zaprawą wapienną . ściany konstrukcji zrębowej, pobielone. Od części mieszkalnej duża sień oddziela spiżarnię.

-Grabowiec 34 – Dom drewniany, zbudowany w końcu lat 30-tych. Fundament kamienny, ściany konstrukcji zrębowej, nieoszalowane. Białe okna i kolorowo malowane okiennice kontrastują z ciemną barwą ścian. Szczyt oryginalnie obity deskami w tzw. „warkocz”. Dach dwuspadowy kryty blachą.

-Budynek byłej Szkoły Podstawowej – zbudowany w okresie międzywojennym. Nie-wielkie rozmiary – uczyły się tylko dzieci kl. I-IV, wystarczał na potrzeby szkoły. Fundament betonowy, ściany oszalowane, szczyt obity deskami w różnych układach. Dach dwuspadowy, kryty blachą. Od frontu ganek.

występuje kilka udokumentowanych stanowisk archeologicznych (zlepieńce) oraz krzyże wotywno - 16 krzyży drewnianych, 6 murowanych i 1 kamienny:

-pomnik przyrody na terenie nieczynnej zwirowni na pn. wsch. wsi z prawej strony drogi od szosy do wsi. Zlepieniec o chropowatej powierzchni i szarym kolorze. Obwód 880 cm, wysokość 120 cm. Głaz jest ujęty w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Białymstoku pod nr 440.

-pomnik przyrody na dawnej zwirowni między szosą Hajnówka – Kleszczele a wsią. Zlepieniec o nieregularnych kształtach i szarym kolorze. Obwód 720 cm, wysokość 170 cm. Głaz jest ujęty w rejestrze Wojewódzkim Konserwatora Przyrody w Białymstoku pod nr 439.

-Grupa krzyży wotywnych, przy końcu wsi na skrzyżowaniu z drogą prowadzącą do zwirowni. Ogrodzone przed kilku laty stalowym płotem. Krzyż drewniany w środku, wystawiony w latach 30-tych XX ma masywną sylwetkę. Zwieńczony starym stalowym krzyżem kowalskiej roboty. Krzyż kamiennie-stalowy z lat 30-tych XX z pasyjką, błagalna inspiracja w języku rosyjskim. Krzyż betonowy, wystawiony 1975, inskrypcja w języku rosyjskim. Ramiona zakończone stylizowanymi sercami.

-Grupa krzyży wotywnych na placu, w pobliżu skrzyżowania dróg. Krzyż drewniany z kapliczką drewnianą pasyjka wytworem ludowego artysty. Wystawiony w latach 30-tych XX, kapliczka późniejsza. Krzyż drewniany z prawej, wystawiony w pocz. XX, na szczycie mały, stalowy krzyż kowalskiej roboty, wykonany prymitywnie. Krzyż drewniany z lewej, karawaka, wystawiony ok. 1930. Prosta forma belek z zabezpieczonymi deseczkami końcami. Krzyż lastrykowy z czarną tablicą, wystawiony w 1987. Inskrypcja w języku rosyjskim.

-Dwa krzyże wotywno, prawosławne, drewniane przy szosie Hajnówka - Kleszczele. Wystawione w I ćwierćwieczu XX. Prosta form, belki zakończone stylizowanymi sercami symbolem miłości.

-Dwa krzyże wotywno, drewniane przy drodze z początku wsi do szosy. Wystawione w pocz. XX, prawosławne. Wyższy zwieńczony stalowym krzyżem kowalskiej roboty. Niższy na szczycie ma stylizowane serce.

Walory zagospodarowania przestrzennego

Są o znaczeniu średnim:

- Opracowane i uchwalone studium zagospodarowania przestrzennego
- zróżnicowany krajobraz rolniczy z dużym udziałem roślinności naturalnej, zadrzewień i lasów.

Zespoły artystyczne

- Niektórzy mieszkańcy wsi należą do zespołu działającego przy Gminnym Ośrodku Kultury i chóru parafialnego

DZIEDZICTWO RELIGIJNE I HISTORYCZNE

Miejsca, osoby i przedmioty kultu

- Krzyże wotywnie
- ***Święta, odpusty, pielgrzymki***
- Odpust parafialny „Piotra i Pawła”
- Czerwiec – pielgrzymka św. Onufrego do Jabłecznej
- Sierpień – pielgrzymka do Św. Góry Grabarka
- 14 października – święto „Pokrowa”
- 19 stycznia - święto „Trzech Króli”, święcenie wody
- koniec maja – święcenie obejść i zagród oraz modlitwa za pomyślność gospodarzy
- 7-19 styczeń - zwyczaj kołędowania

Tradycje, obrzędy gwara

Są o znaczeniu dużym:

- kultywowanie tradycji religijnych, indywidualne formy pielęgnacji różnorodnych tradycji i zwyczajów mniejszości narodowej.

Legandy, podania i fakty historyczne

- legenda: Grabowiec to miejscowość powstała w XVI wieku. Dawniej nosiła nazwę Obychodnik. Nazwa ta była związana z epidemią jaka nawiedziła wieś. Mieszkańcy wsi uprzedli wtedy bardzo długą nić i uformowali procesję, na czele której poszedł ksiądz. Wierni nieśli ikony i chorągwie. Procesja obeszła wieś dookoła obciążając ją nicią. Miało to na celu obronę wsi przed epidemią. Stąd też wzięła się nazwa wsi Obychodnik

Ważne postacie historyczne

- brak

Specyficzne nazwy

- brak

OBIEKTY I TERENY

Działki pod zabudowę mieszkaniową

- Tereny pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną

Działki pod domy letniskowe

- Tak

Działki pod zakłady usługowe i przemysł, pustostany mieszkaniowe, magazynowe i po-przemysłowe

- Tak

Tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (kuźnie, wiatraki) place i miejsca publicznych spotkań, miejsca spotkań i rekreacji

- Tak

- **GOSPODARKA, ROLNICTWO**

Specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)

- brak

Znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe

Są o znaczeniu małym:

Możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne

- Tak (trociny, zrębki)

SĄSIEDZI I PRZYJEZDNI

Korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo i duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna

Są o znaczeniu dużym:

- Dobre położenie geograficzne w sąsiedztwie aktywnych społecznie i gospodarczo miast Hajnówka, Kleszczele, Bielsk Podlaski oraz sąsiednich gmin Orla , gminy Kleszczele, gminy Hajnówka, gminy Białowieża
- Najbliższa wieś Dubicze Cerkiewne: do zwiedzania drewniana cerkiew z 1946 r. kilka ciekawych budynków i krzyży wotywnych z początku XX w., atrakcją jest zalew Bachmaty utworzony na rzece Orlanka (możliwość uprawiania sportów wodnych, szeroko rozbudowana baza noclegowa, wypożyczalnia sprzętu turystycznego i wodnego.). Nie daleko Dubicz Cerkiewnych położone są wsie: Jodłówka – zespół dworski: dwór i czworak (drewniane) z 1860 roku, Werstok – powstała w 1768 roku cerkiew, Stary Kornin – dwie drewniane cerkwie z 1773 i 1893 oraz kapliczka nad źródłem z cudowną wodą , Koryciski – wiatrak typu Holender z pełnym wyposażeniem. Przez wszystkie wsie przebiegają szlaki rowerowe.
- 16 km miasto Hajnówka: do zwiedzania Sobór p.w. Świętej Trójcy , muzeum kultury białoruskiej, "Bar u Wołodzi" , przejażdżka kolejką wąskotorową po Puszczy Białowieskiej na Topiło, Postołowo lub Lipiny.
- 25 km Białowieża: do zwiedzenia Muzeum przyrodnicze, sieć szlaków przyrodniczych i edukacyjnych, miejsca kultu, rezerwat żubrów,
- 15 km Bielsk Podlaski: do zwiedzania Ratusz, szkoła ikonograficzna, muzeum

ANALIZA SWOT

1. SILNE STRONY - ATUTY ROZWOJU WSI GRABOWIEC

- wieś Grabowiec zalicza się do większych wsi w gminie Dubicze Cerkiewne
- wysoka atrakcyjność zasobów przyrodniczych, turystycznych, wypoczynkowych oraz zasobów dziedzictwa kulturowego oraz wiejskiego,
- zorganizowane grupy: Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich,

- dobre położenie geograficzne w sąsiedztwie aktywnych społecznie i gospodarczo miast: Hajnówka i Kleszczele oraz sąsiednich wsi: Dubicze Cerkiewne, Werstok, Stary Kornin, oraz sąsiednich gmin

- położenie wzdłuż drogi Hajnówka - Kleszczele

- wysoka aktywność władz gminy, posiadających zdolność do współpracy z otoczeniem zewnętrznym oraz zdobywania zewnętrznych środków finansowych na realizację ważnych przedsięwzięć gminnych,

- aktywność społeczności lokalnej oraz jej zdolność do angażowania się w rozwój gminy,

- wyroby z wikliny i słomy sposobem chałupniczym

- większość mieszkańców posiada umiejętności wytwarzania wyrobów dekoracyjnych i użytkowych z brzozy, wikliny, słomy itp.

2. SŁABE STRONY - CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ WSI

- wysokie bezrobocie strukturalne wynikające z restrukturyzacji rolnictwa,

- brak integracji społeczności lokalnej,

- mało skuteczna promocja walorów przyrodniczych gminy oraz dziedzictwa kulturowego dla ściągnięcia kapitałów zewnętrznych, wynikająca z ograniczonych możliwości finansowych,

- słabo rozwinięta działalność pozarolnicza oraz działalności dających dodatkowe źródła zarobkowania w gospodarstwach rolnych, np. agroturystyka, usługi turystyczne, produkcja zdrowej żywności, itp.

- stosunkowo niski stan zasobności gospodarstw domowych, ograniczony rozwój działalności pozarolniczej zwłaszcza usługowej i turystycznej,

- wysokie potrzeby na realizację nowej i zmodernizowanie istniejącej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury ochrony środowiska,

- niskie klasy ziem

3. SZANSE I OKAZJE - MOŻLIWOŚCI ROZWOJU WSI, WYNIKAJĄCE Z OTOCZENIA

- sprzyjająca polityka regionalna, w tym adresowana do rozwoju obszarów wiejskich, ze strony rządu i władz wojewódzkich,

- zwiększanie się dostępności do kapitałów i środków pomocowych, w tym pochodzących z Unii Europejskiej,

- popyt w Polsce i Europie na usługi turystyczne, oparte o zasoby przyrodnicze,

- bliskie/w odległości 2 km/ położenie zalewu wraz z Ośrodkiem Wypoczynkowym

4. ZAGROŻENIA - CZYNNIKI NIESPRZYJAJĄCE, WYNIKAJĄCE Z OTOCZENIA

- brak stabilności w polityce wspierania rozwoju obszarów wiejskich i gospodarki rolnej,
- wejście do Wspólnego Rynku Europejskiego prowadzi do zwiększonej konkurencyjności krajowej,
- niskie nakłady na inwestycje remontowo – modernizacyjne układów transportowych, w tym dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, przebiegających przez gminę,
- załamanie się popytu, tendencji rozwoju turystyki i wypoczynku opartego o zasoby przyrodnicze.

WIZJA ROZWOJU WSI

**„ Harmonijny rozwój wsi
poprzez wykorzystanie
jej potencjałów i zasobów,
podstawą poprawy
warunków życia
społeczności lokalnej”**

ARKUSZ PLANOWANIA

PRIORYTET 1

„ROZWÓJ WSI ORAZ POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA”

Cel 1. Modernizacja zaplecza rekreacyjno – wypoczynkowego i jego wyposażenie.

Projekty:

1. Remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem placu przed świetlicą.

2. Drugi projekt bardzo ważny dla naszej społeczności będzie związany z pozyskaniem funduszy na wyposażenie świetlicy w podstawowy sprzęt świetlicowy i gospodarczy umożliwiający prężną działalność koła gospodyń wiejskich.

Cel 2. Unowocześnienie infrastruktury komunalnej.

Projekty:

1. Modernizacja oświetlenia ulicznego

2. Uregulowanie gospodarki ściekowej- budowa sieci kanalizacji sanitarnej z podłączeniem do kanalizacji w Dubiczach Cerkiewnych.

3. Modernizacja dróg:

- Grabowiec-Toporki /droga gminna/Nr 0325006
- Grabowiec-Dubicze Cerkiewne /droga gminna/ Nr 0325004
- Grabowiec-Rutka /droga powiatowa/ Nr 03713
- Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolniczego Nr 325005
- Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolnego Nr 1180
- Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolniczego Nr 1170 i 1166

4. Budowa i zagospodarowanie parkingu przy drodze wojewódzkiej usytuowanego na granicy wsi.

Cel 3. Doprowadzenie do poprawy estetycznego wyglądu wsi, budynków i zagród wiejskich,

1. Organizowanie konkursów związanych z estetyką zamieszkałych posesji.

PRIORYTET 2

„POPRAWA KWALIFIKACJI I WYKSZTAŁCENIA SPOŁECZNOŚCI WSI – WALKA Z BEZROBOCIEM”

Cel 1. Stymulowanie działalności dających dodatkowe dochody gospodarstwom rolnym.

Projekty:

1. Kursy przedsiębiorczości, agroturystyka, produkcji zdrowej żywności itp.

Cel 2. Rozwiązania instytucjonalne i wdrażanie systemów umożliwiającym bezrobotnym zdobycie nowego zawodu, podnoszenie kwalifikacji zawodowych itp.

Projekty:

1. Szkolenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, tworzenia małej gastronomii itp.
2. Szkolenia w zakresie wykorzystania zdolności i umiejętności mieszkańców (rzemiosła i rękodzieła artystycznego).

Cel 3. Ułatwienie dostępu do wykorzystywania nowoczesnych technologii przekazu informacji.

Projekty:

1. Zakup komputera do świetlicy .

PRIORYTET 3

„ROZWÓJ TURYSTYKI I WYPOCZYNKU OPARTY O ZASOBY PRZYRODNICZE I DZIEDZICTWO KULTUROWE WSI GRABOWIEC”

Cel 1. Zagospodarowanie terenów wyznaczonych pod turystykę aktywną – rekreację.

Projekty:

1. Oznaczenie szlaku rowerowego przebiegającego przez wieś
2. Budowa tablic informacyjnych z mapką o szlaku turystycznym i obiektach możliwych do zwiedzania.

Cel 2. Podjęcie działań dla kompleksowego rozwoju usług pod potrzeby turystyki.

Projekty:

1. Szkolenia w zakresie prowadzenia gospodarstw agroturystycznych.
2. Remont wiatraków położonych na terenie wsi.

Cel 3. Skuteczna promocja walorów rekreacyjno – wypoczynkowych wsi.

Projekty:

1. Szeroko rozumiana promocja wsi.
2. Opracowanie folderu wsi.
3. Opracowanie strony internetowej.

HARMONOGRAM WDRAŻANIA PLANU NA LATA 2006 – 2013

Wiodącym priorytetem, w ramach którego znalazły się najbardziej pożądane przez nas cele i projekty jest:

ZADANIE NR 1

PRIORYTET 1: „ROZWÓJ WSI ORAZ POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA”.

Ważnym celem dla naszej społeczności jest zapewnienie dzieciom i młodzieży , warunków do wspólnego i efektywnego spędzania czasu. Co my zaoferujemy dzisiaj na-

szym dzieciom, to w przyszłości odbije się na ich rozwoju zarówno fizycznym jak i emocjonalnym. Dlatego głównym celem będzie tu:

Cel 1. MODERNIZACJA ZAPLECZA REKREACYJNO – WYPOCZYNKOWEGO I JEGO WYPOSAŻENIE

W ramach którego pierwszym projektem wykonywanym przez naszą wieś będzie:

- remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem placu przed świetlicą .
- drugim projektem ważnym dla społeczności lokalnej jest zakup podstawowego wyposażenia do świetlicy oraz sprzętu gospodarstwa domowego który pomoże w odnowieniu prężnej działalności koła gospodyń wiejskich

Następne projekty będą działaniem przebiegającym w dłuższej perspektywie. Wymagają ścisłego współdziałania z władzami zarówno gminy jak i poza gminnymi, i będą przebiegały w dłuższej perspektywie czasu, jako kompleksowe prace w obrębie naszej całej gminy.

Cel 2. „UNOWOCZEŚNIENIE INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ”

Projekty:

1. Modernizacja oświetlenia ulicznego
2. Uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej (podłączenie kanalizacji)
3. Modernizacja dróg:
 - Grabowiec-Toporki /droga gminna/ Nr 0325006
 - Grabowiec-Dubicze Cerkiewne /droga gminna/ Nr 0325004
 - Grabowiec-Rutka /droga powiatowa/ Nr 03713
 - Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolniczego Nr325005
 - Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolnego Nr 1180
 - Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolniczego Nr 1170 i 1166
 - Budowa i zagospodarowanie parkingu przy drodze wojewódzkiej usytuowanego na granicy wsi.

Kolejnymi działaniami, które mogą znacznie wpłynąć na zmianę życia w naszej wsi będą wszelkie projekty związane z usługami agroturystycznymi oraz rozwojem małego biznesu i turystyki w naszej wsi .

Jest to wielka szansa na poprawę warunków bytowych zarówno pojedynczych gospodarstw jak i całej społeczności wiejskiej.

Cel 3. - „Stymulowanie działalności dających dodatkowe dochody gospodarstwom rolnym”.

Projekty:

- 1.Kursy przedsiębiorczości, agroturystyka, produkcji zdrowej żywności itp.

Cel 4. „Rozwiązania instytucjonalne i wdrażanie systemów umożliwiającym bezrobotnym zdobycie nowego zawodu, podnoszenie kwalifikacji zawodowych itp.”.

Projekty:

1.Szkolenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, tworzenia małej gastronomii itp.

2.Szkolenia w zakresie wykorzystania zdolności i umiejętności mieszkańców (rzemiosła i rękodzieła artystycznego).

Cel 5. Rozwój turystyki i wypoczynku oparty o zasoby kulturowe wsi .

Projekty ;

1.Remont wiatraków położonych na terenie wsi

HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ W LATACH 2006-2013 Z SZACUNKOWĄ WARTOŚCIĄ KOSZTORYSOWĄ

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Szacunkowa wartość kosztorysowa (w zł)	Planowany termin rozpoczęcia	Planowany termin zakończenia	Źródła finansowania
1.	Remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem placu przed świetlicą	180122.55	07.2006	06.2007	Środki własne Środki Unii Europejskiej
2.	Wyposażenie świetlicy w podstawowy sprzęt oraz sprzęt gospodarstwa domowego	15 000,-	2007	2008	Środki własne Środki Unii Europejskiej
3.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	285.000,-	2012	2012	Środki własne Środki Unii Europejskiej
4.	Podłączenie kanalizacji sanitarnej	600 000	2009r.	2010 r.	Środki własne Środki Unii Europejskiej WFOŚiGW

	Modernizacja dróg:				
5.	* Grabowiec - Toporki /droga gminna/ Nr 0325006	100.000,-	2011	2011	Środki własne Środki Unii Europejskiej
6.	Grabowiec - Dubicze Cerkiewne /droga gminna/ Nr 0325004	150.000,-	2008	2008	Środki własne Środki Unii Europejskiej
7.	Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolnego Nr 1180/1165/6 i część 1184	250.000,-	2009	2010	Środki własne Środki Unii Europejskiej Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
8.	* Grabowiec-Rutka /droga powiatowa/ Nr 03713	300.000,-	2013	2013	Środki własne Środki Unii Europejskiej Starostwo Powiatowe
9.	* Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolniczego Nr325005	50.000,-	2007	2007	Środki własne Środki Unii Europejskiej Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
10.	* Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolniczego Nr 1170 i część 1166	250.000,-	2010	2011	Środki własne Środki Unii Europejskiej Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
11.	Budowa i zagospodarowanie parkingu przy drodze wojewódzkiej usytuowanego na granicy wsi	40.000,-	2011	2012	Środki własne Środki Unii Europejskiej
12.	Remont wiatraków położonych na terenie wsi	50.000,-	2011	2012	Środki własne Środki Unii Europejskiej Środki właścicieli

System wdrażania Planu ODNOWY WSI GRABOWIEC

System wdrażania PLANU ROZWOJU WSI GRABOWIEC powiązany będzie ściśle ze strukturą organizacyjną Urzędu Gminy i innych jednostek organizacyjnych Gminy Dubicze Cerkiewne.

Generalna zasada realizacji Planu Rozwoju Wsi polega na przypisaniu merytorycznym referatom (zgodnie z zakresami działania referatów Urzędu Gminy), bądź jednostkom organizacyjnym Gminy (zgodnie z zapisami statutowymi jednostek) określonych przedsięwzięć zawartych w niniejszym Planie, które finansowane będą ze środków Unii Europejskiej.

Osobą odpowiedzialną za realizację zadania jest kierownik referatu, bądź kierownik/dyrektor jednostki organizacyjnej samorządu.

W systemie wdrażania określono również zadania z tytułu nadzoru. Osobą odpowiedzialną za stałe monitorowanie realizacji przedsięwzięcia będzie pracownik wyznaczony przez Wójta Gminy, bądź kierownika/dyrektora jednostki organizacyjnej realizującej zadanie. Osobami odpowiedzialnymi za ocenę realizacji przedsięwzięcia będzie Wójt Gminy, któremu według struktury organizacyjnej podlegają poszczególne referaty/jednostki realizujące zadania ujęte w Planie Rozwoju Wsi lub Skarbnik, Sekretarz Gminy.

W poniższej tabeli, dla każdego przedsięwzięcia ujętego w Planie przedstawiono szczegółowo informacje dotyczące systemu wdrażania.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	WDRAŻANIE		NADZÓR	
		Wydział/jednostka	Osoba odpowiedzialna	Monitorowanie	Ocena
modernizacja zaplecza rekreacyjno – sportowego i jego wyposażenie					
1.	Remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem placu przed świetlicą .	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	Jolanta Socha Dyrektor GOK-SiR	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
2.	Wyposażenie świetlicy w podstawowy sprzęt oraz sprzęt gospodarstwa domowego	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji	Jolanta Socha- Dyrektor GOK-SiR	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
Unowocześnienie infrastruktury komunalnej					
3.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Referat Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Kierownik Referatu – Leon Małaszewski	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
4.	Uregulowanie gospodarki ściekowej – budowa sieci kanalizacji sanitarnej z podłączeniem do kanalizacji w Dubiczach Cerkiewnych.	Referat Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Kierownik Referatu – Leon Małaszewski	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
5.	Modernizacja drogi Grabowiec – Toporki (drogi gminnej nr 0325006)	Referat Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Kierownik Referatu – Leon Małaszewski	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
6.	Modernizacja drogi Grabowiec - Dubicze Cerkiewne (drogi gminnej nr 0325004)	Referat Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Kierownik Referatu – Leon Małaszewski	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
7.	Dokończenie budowy drogi polnej (dojazdu rolniczego	Referat Gospodarki	Kierownik Referatu – Leon	Osoba wyznaczona	Wójt Gminy

	nr 1180/1165/6 i część 1184)	Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Małaszewski	przez Wójta	
8.	Modernizacja drogi Grabowiec – Rutka (drogi powiatowej nr 03713)	Referat Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Kierownik Referatu – Leon Małaszewski	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
9.	Dokończenie budowy drogi polnej (dojazdu rolniczego nr 325005)	Referat Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Kierownik Referatu – Leon Małaszewski	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
10.	Dokończenie budowy drogi polnej (dojazdu rolniczego nr 1170 i 1166)	Referat Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Kierownik Referatu – Leon Małaszewski	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
11.	Budowa i zagospodarowanie parkingu przy drodze wojewódzkiej usytuowanego na granicy wsi	Referat Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Kierownik Referatu – Leon Małaszewski	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy
Rozwój turystyki i wypoczynku oparty o zasoby kulturowe wsi					
12.	Remont wiatraków położonych na terenie wsi	Referat Gospodarki Komunalnej, Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Kierownik Referatu – Leon Małaszewski	Osoba wyznaczona przez Wójta	Wójt Gminy

Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

1. System monitorowania

W celu zapewnienia nadzoru nad prawidłowym przebiegiem realizacji zadań ujętych w Planie Rozwoju Wsi powołany zostanie Komitet Monitorujący. Poszczególni członkowie komitetu powołani zostaną Zarządzeniem Wójta Gminy.

W skład komitetu wejda:

- Wójt Gminy
- Sekretarz Gminy
- Skarbnik Gminy,
- Przewodniczący Komisji Rozwoju Gospodarczego Gminy
- Przedstawiciel Rady sołectkiej,
- Sołtys wsi Grabowiec,

- Kierownicy jednostek organizacyjnych,

Do zadań Komitetu Monitorującego należeć będzie nadzorowanie sprawnego wdrażania Planu Rozwoju Wsi, przebiegu realizacji ujętych w nim przedsięwzięć i weryfikowanie zapisów zawartych w niniejszym dokumencie. Wnioski z prac Komitetu Monitorującego będą przedstawiane Radzie Gminy.

Komitet Monitorujący będzie się zbierał co najmniej raz w roku, w czwartym kwartale kolejnego roku kalendarzowego. Ponadto jego posiedzenia będą się odbywały w miarę potrzeb w zależności od wdrażania Planu oraz Funduszy Strukturalnych w Polsce. Posiedzenia Komitetu zwołuje Wójt Gminy.

Jednostką odpowiedzialną za przygotowanie sprawozdań rocznych z realizacji *Planu* na potrzeby Komitetu Monitorującego jest Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji.

Plan Rozwoju Wsi będzie corocznie aktualizowany.

2. Sposoby oceny (ewaluacji) wyników Planu Odnowy Wsi.

Ocena wyników realizacji *Planu Rozwoju Wsi* będzie dokonywana przez Komitet Monitorujący. Będzie ona polegała na weryfikacji założeń przyjętych w Planie dotyczących poszczególnych przedsięwzięć, które wyrażone są w postaci odpowiednich wskaźników. Dla każdego projektu ujętego w *Planie na lata 2006 – 2013* przyjęto odpowiednie wskaźniki osiągnięcia celu w postaci: produktu, rezultatu i oddziaływania. Ich wartości będą podstawą do weryfikacji poszczególnych zadań, a tym samym do weryfikacji realizacji całego *Planu*. Komitet Monitorujący z przeprowadzonej oceny przygotuje raport wraz z oceną wdrażania Planu. Za wykonanie poszczególnych zaleceń po dokonanej ocenie odpowiedzialne będą merytoryczne referaty Urzędu Gminy, bądź jednostki organizacyjne.

3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Na każdym etapie tworzenia, wdrażania i monitorowania Planu Rozwoju Wsi zaangażowane będą podmioty reprezentujące zarówno sektor prywatny, publiczny, jak i jednostki organizacyjne gminy.

Na etapie tworzenia Planu będzie on konsultowany z członkami rady sołectkiej, z członkami wszystkich Komisji Rady Gminy. Poza tym Plan będzie konsultowany z mieszkańcami wsi.

4. Public relations Planu Odnowy Wsi

Public relations Planu polegać będzie w szczególności na rozpowszechnianiu jego zapisów wśród lokalnej społeczności wsi Grabowiec. Do tego celu wykorzystane zostaną m.in. instrumenty komunikacji społecznej. Projekt Planu będzie przedmiotem konsultacji z mieszkańcami wsi i przedstawicielami wszystkich komisji Rady Gminy.

Po zatwierdzeniu Planu zostanie on zamieszczony na oficjalnej stronie internetowej gminy Dubicze Cerkiewne i rozwieszony w miejscach publicznych na terenie wsi.

Planowane inwestycje - opis

Opis planowanego przedsięwzięcia w ramach SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, Działanie 2.3. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego.

Planuje się remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem placu przed świetlicą.

W Grabowcu jest świetlica która wymaga kapitalnego remontu. Zły stan świetlicy, zniszczona stolarka okienna i drzwiowa, budynek nie docieplony, zdewastowane przewody

kominowe i piece, stara instalacja elektryczna która nie spełnia wymagań p.poż. zniszczone ściany itp. Obecny stan w znacznym stopniu utrudnia organizację spotkań mieszkańców jak i zorganizowanie czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych, koła gospodyń wiejskich, ochotniczej straży pożarnej itp. Potrzeba realizacji takiego przedsięwzięcia jest bezsporna. Realizacja projektu obejmuje remont świetlicy i zagospodarowanie placu przed świetlicą .

Remont stanowić będzie istotny czynnik mobilizacji mieszkańców wsi do aktywnego udziału w życiu kulturalnym miejscowości. Projekt ten stanowi odpowiedź na potrzebę zorganizowania miejsca w którym będą się odbywać spotkania o charakterze kulturalnym ,rozrywkowym i edukacyjnym dla osób w każdym wieku .Spotkania takie bardzo pozytywnie wpłyną na stopień integracji wśród mieszkańców wsi .Wyremontowanie świetlicy i zagospodarowanie placu zgodnie z ich oczekiwaniami będzie miało bardzo pozytywny wpływ na podniesienie standardu życia w tej wsi oraz na podniesienie poziomu oferty kulturalnej, turystycznej i edukacyjnej dla środowiska .W końcu będzie można organizować w świetlicy szkolenia co może zaowocować dla środowiska wzrostem aktywności zawodowej, za tym idzie powstawanie nowych podmiotów gospodarczych i w rezultacie przyczyni się do spadku bezrobocia. Udostępnione pomieszczenia pozwolą na organizację szkoleń dla rolników w zakresie podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych. W życiu świetlicy deklarują swój udział kobiety, które wspominają dawne spotkania w kole gospodyń wiejskich. Podczas konsultacji z mieszkańcami wsi ,zrodził się ciekawy pomysł ,by w odnowionej świetlicy stworzyć w pomieszczeniach obok dużej sali małe zaplecze kuchenne z wyposażeniem. W ten sposób kobiety zyskają możliwość przywrócenia prężnej działalności Koła Gospodyń Wiejskich. Pomieszczenia kuchenne z wyposażeniem umożliwią kobietom przy współpracy z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego organizację szkoleń z zakresu racjonalnego żywienia rodziny wiejskiej. Panie również chętnie sięgną po przepisy tradycyjnej kuchni regionalnej. Plac przed świetlicą należy tak zagospodarować aby młodzież mogła organizować na nim wiosenno-jesienne potańcówki. Nie bez znaczenia jest fakt że wieś (świetlica) położona jest w odległości 2km od Ośrodka Wypoczynkowego Bachmaty. Urzeczywistnienie tego zamierzenia w poważny sposób zmieni oblicze wsi tworząc z niej dużą miejscowość o znaczeniu turystycznym (tym bardziej na dzień dzisiejszy wieś posiada około 20 miejsc noclegowych). Wówczas świetlica pełnić będzie dodatkowo rolę obiektu rozrywkowego na potrzeby turystyczne.

Projekt obejmuje następujący zakres prac:

1. remont świetlicy

- a. wymiana pokrycia dachowego z pokrycia eternitem na blachę falistą
- b. wymiana stolarki okiennej i drzwiowej z drewnianej na drewnianą
- c. docieplenie budynku (ściany zewnętrzne 10 cm, strop 20 cm – wełna mineralna) i obicie elewacji zewnętrznej szalówką drewnianą
- d. demontaż starej zniszczonej podłogi, ocieplenie fundamentów i podłoża, wprowadzenie podłogi z gresu
- e. likwidacja dwóch pieców i jednego przewodu kominowego, odbudowa drugiego przewodu kominowego od podstaw i wprowadzenie ogrzewania kominkowego wraz z rozprowadzeniem ciepła
- f. demontaż obicia ścian wewnątrz z płyty twardej, wprowadzenie nowej instalacji elektrycznej zgodnie z przepisami p.poż.
- g. wykończenie ścian wewnętrznych i sufitu

2. zagospodarowanie placu przed świetlicą

- a. wyłożenie placu przed świetlicą kostką brukową

Szacunkowy koszt planowanego przedsięwzięcia (remont świetlicy, zagospodarowanie placu przed świetlicą) 180112.55 zł, słownie: sto osiemdziesiąt tysięcy sto dwanaście złotych pięćdziesiąt pięć groszy.

- Termin realizacji przedsięwzięcia:

* Rozpoczęcie lipiec 2006

* Zakończenie czerwiec 2007

- **Finansowanie zadania:**

* Środki Unii Europejskiej (do 80% kosztów kwalifikowanych)

* Gmina Dubicze Cerkiewne (pozostałe środki)

harmonogram planowanego przedsięwzięcia

Lp.	Nazwa działania	2006/2007											
		VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
1	Przetarg												
2.	Roboty budowlane												
3.	Odbiór końcowy prac												
4.													
5.													

Opis pozostałych inwestycji priorytetowych wskazanych do realizacji.

2. Wyposażenie świetlicy w podstawowy sprzęt oraz sprzęt gospodarstwa domowego

Realizacja projektu polega na zakupie podstawowego sprzętu świetlicowego oraz sprzętu gospodarstwa domowego niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania świetlicy oraz umożliwiającego prężną działalność koła gospodyń wiejskich

- szacunkowy koszt 15.000 zł

3. Modernizacja oświetlenia ulicznego

Realizacja projektu polega na wymianie punktów świetlnych, dobudowie opraw na istniejącej sieci i rozbudowie brakującego oświetlenia. Realizacja inwestycji przyczyni się do znacznego ograniczenia wydatków Gminy od 2013 roku ponoszonych na oświetlenie dróg i ulic poprzez zastosowanie energooszczędnych rozwiązań oświetlenia oraz zmniejszenie kosztów eksploatacji. Ponadto lepsze oświetlenie dróg i ulic oznacza poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszego

- Szacunkowy koszt 285.000 zł

4. Podłączenie kanalizacji sanitarnej

Realizacja projektu obejmuje:

- Budowa kanału grawitacyjnego Ø150mm-200mm. o długości ok. 4km.

- Budowa kanału tłoczonego do oczyszczalni ścieków w Dubiczach Cerkiewnych Ø100mm o długości ok. 3,5km.
- Budowa przykanalików do nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych ok. 180szt.
- Budowa przepompowni 2 szt.
- Szacunkowy koszt obejmuje 600.000 zł

5. Modernizacja drogi Grabowiec – Toporki (droga gminna) Nr 0325006

Realizacja projektu obejmuje:

- Szacunkowy koszt 100.000 zł
- Wykonanie podbudowy
- Wykonanie warstwy jezdnej z asfaltu
- Zagospodarowanie poboczy
- Wykonanie zjazdów na drogi przyległe

6. Modernizacja drogi Grabowiec - Dubicze Cerkiewne (drogi gminnej nr 0325004)

Realizacja projektu obejmuje:

- Szacunkowy koszt 150.000 zł
- Wykonanie podbudowy
- Wykonanie warstwy jezdnej z asfaltu
- Zagospodarowanie poboczy
- Wykonanie zjazdów na drogi przyległe

7. Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolnego Nr 1180/1165/6 i część 1184

Realizacja projektu obejmuje:

- szacunkowy koszt 250.000 zł
- wykonanie podbudowy, wykonanie warstwy jezdnej asfaltowej, zagospodarowanie poboczy, wykonanie zjazdów na posesję, przebudowa przepustu pod drogą

8. Modernizacja drogi Grabowiec - Rutka (droga powiatowa) Nr 03713

Realizacja projektu obejmuje:

- Szacunkowy koszt 300.000 zł
- Wykonanie podbudowy
- Wykonanie warstwy jezdnej z asfaltu
- Zagospodarowanie poboczy
- Wykonanie zjazdów na drogi przyległe
- Przebudowa przepustu

9. Dokończenie budowy drogi polnej dojazdu rolniczego Nr 325005

Realizacja projektu obejmuje:

- Szacowny koszt 50.000 zł

- Wykonanie warstwy odsączającej z piasku
- Wykonanie warstwy jezdnej ze żwiru gliniastego grubego.
- Wykonanie przepustu pod drogą
- Wykonanie zjazdu na drogi przyległe
- Wykonanie rowków odnawiających

10. Dokończenie budowy drogi polnej (dojazdu rolniczego nr 1170 i część 1166)

Realizacja projektu obejmuje:

- szacunkowy koszt 250.000 zł
- wykonanie podbudowy, wykonanie warstwy jezdnej asfaltowej, zagospodarowanie poboczy, wykonanie zjazdów na posesję, przebudowa przepustu pod drogą

11. Budowa i zagospodarowanie parkingu przy drodze wojewódzkiej usytuowanego na granicy wsi

Realizacja projektu obejmuje:

- Szacowany koszt 40.000 zł
- Budowa – utwardzenie parkingu i miejsca ogniskowego
- Budowa wiaty – zadaszenia ze stołem i siedzeniami
- Budowa sanitariatu

12. Remont wiatraków położonych na terenie wsi

Realizacja projektu obejmuje:

- Szacowany koszt 50.000 zł
- Wymiana pokrycia dachowego i remont więźby dachowej
- Remont konstrukcji i mechanizmów wiatraka
- Wymiana ścian zewnętrznych wiatraków

